Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/5150

28.10.2025

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Riešenie vzájomnej závislosti medzi mierom a zmenou klímy: potreba obnovenej globálnej diplomacie

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(C/2025/5150)

Spravodajca: **Dimitris DIMITRIADIS**

Spoluspravodajca: **Peter SCHMIDT**

Poradcovia	Ioannis PAPADIMOS (poradca spravodajcu, skupina I) Jeffrey SACHS (poradca spoluspravodajcu, skupina II)
Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	23. 1. 2025
Právny základ	článok 52 ods. 2 rokovacieho poriadku
Príslušná sekcia	sekcia pre vonkajšie vzťahy
Prijaté v sekcii	12. 6. 2025
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	71/1/1
Prijaté na plenárnom zasadnutí	17. 7. 2025
Plenárne zasadnutie č.	598
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	131/17/7

1. Závery a odporúčania

1.1. Európska únia (EÚ) musí prijať komplexný a integrovaný prístup s cieľom riešiť čoraz výraznejšie prepojenia medzi zmenou klímy, zdravotnými a bezpečnostnými rizikami a globálnym riadením. Keďže medzinárodná spolupráca čelí rastúcim výzvam vyplývajúcim z autoritárstva, protekcionizmu a nacionalizmu, EÚ by sa mala stať dôveryhodným a odolným lídrom v globálnej diplomacii v oblasti klímy. Je nevyhnutné, aby sa k politike v oblasti klímy a bezpečnosti už nepristupovalo izolovane. Tieto oblasti sa naopak musia považovať za vzájomne sa posilňujúce prvky udržateľnej a mierovej globálnej budúcnosti, keďže základným poslaním európskeho projektu je podporovať a udržiavať mier, základné práva a demokraciu.

1.2. V zahraničnej politike by EÚ mala presadzovať diplomaciu v oblasti klímy, ktorá spája environmentálne ciele s predchádzaním konfliktom a budovaním mieru. Tento prístup musí byť založený na obnovených globálnych alianciách, inkluzívnych partnerstvách a integrovaných politických rámcoch. EÚ by mala v rámci rozvoja svojej vonkajšej angažovanosti zohľadniť vzájomnú závislosť globálnych výziev a uznať, že zhoršovanie životného prostredia a nestabilita sú úzko prepojené. Začlenením aspektov klimatickej bezpečnosti do svojich diplomatických a rozvojových stratégií môže EÚ pomôcť riešiť základné príčiny konfliktov a zároveň posilniť globálne záväzky v oblasti klímy.

1.3. EÚ by sa okrem toho mala stať multiplikátorom hodnôt prostredníctvom podpory opatrení v oblasti klímy, ktoré sú v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja, a to vrátane investícií do dobrej správy vecí verejných, potravinovej bezpečnosti, zabezpečenia dostupnosti vody a energetickej bezpečnosti, bezpečných miest a odolného živobytia. Humanitárne a adaptačné úsilie by malo byť inkluzívne a participatívne, so zapojením miestnych organizácií, iniciatív vedených mládežou a zameraných na ženy a aktérov občianskej spoločnosti.

1.4. Zásadný význam má aj naďalej jasná a ambiciózna domáca agenda. EÚ musí urýchliť vykonávanie Európskej zelenej dohody prostredníctvom národných a celoúnijných akčných plánov. Tieto plány by sa mali zaoberať dekarbonizáciou, ochranou biodiverzity, postupmi obehového hospodárstva a udržateľným využívaním pôdy. Súčasné hospodárske výzvy nesmú túto transformáciu oddialiť. Naopak, investície v oblasti klímy by sa mali využívať ako stimul na podporu hospodárskej obnovy, dosiahnutie vedúcej pozície v oblasti technológií a globálnej konkurencieschopnosti v oblasti zelenej a digitálnej inovácie.

1.5. EÚ by zároveň mala rozšíriť svoju diplomaciu v oblasti Zelenej dohody/cieľov udržateľného rozvoja tým, že využije svoje odborné znalosti v oblasti udržateľnosti na podporu rozvojových regiónov, a to vrátane posilnenia partnerstiev prostredníctvom štruktúrovanej spolupráce s globálnym Juhom. Európa môže presadzovaním spoločných klimatických rámcov a uľahčovaním prenosu technológií podporovať spravodlivú transformáciu na globálnom Juhu a zároveň posilniť svoj vplyv na celom svete.

1.6. Na multilaterálnych fórach musí EÚ aj naďalej výrazne prispievať ku globálnej podpore klímy. Mala by iniciovať výzvy na prijatie ambicióznych opatrení na Valnom zhromaždení Organizácie Spojených národov a zasadnutiach Bezpečnostnej rady, ako aj v rámci kľúčových environmentálnych dohovorov, ako sú UNFCCC, CBD a UNCCD. Výrazná multilaterálna prítomnosť je mimoriadne dôležitá v súvislosti so slabnúcou angažovanosťou USA.

1.7. Obnovená diplomatická stratégia EÚ musí byť založená na troch hlavných zásadách. Po prvé, klimatické aspekty by sa mali plne integrovať do stratégií predchádzania konfliktom. To znamená začleniť analýzu environmentálnych rizík do úsilia o budovanie mieru a aktívne riešenie napätia súvisiaceho s prístupom k zdrojom. Po druhé, EÚ musí uprednostňovať regionálnu a multilaterálnu spoluprácu, ktorou sa posilňuje odolnosť voči zmene klímy aj riešenie konfliktov, a podporovať adaptačné úsilie na miestnej a regionálnej úrovni. Po tretie, udržateľný rozvoj by sa mal podporovať ako mierový mechanizmus, a to prostredníctvom cielených investícií do energie z obnoviteľných zdrojov, opätovného zalesňovania a poľnohospodárstva šetrného ku klíme s cieľom pomôcť znížiť zraniteľnosť a predchádzať konfliktom.

1.8. EHSV v záujme obnovy a posilnenia diplomacie naliehavo vyzýva EÚ, aby prekonala vnútornú fragmentáciu a podnikla odvážne kroky smerom k strategickej autonómii. Táto strategická autonómia sa však musí premietnuť do operatívnych spôsobilostí, konkrétnych politík a koordinovaných opatrení medzi členskými štátmi. Bez hmatateľného pokroku v oblasti obrany, energetickej nezávislosti a hospodárskej odolnosti hrozí, že EÚ bude zaostávať vo svete, ktorý je čoraz viac ovplyvňovaný mocenskými bojmi a jednostranným rozhodovaním.

1.9. Len takýmto integrovaným, proaktívnym prístupom založeným na hodnotách si EÚ môže udržať dôveryhodnosť a vedúce postavenie vo svete, ktorý čelí dvojitým hrozbám narušenia klímy a geopolitickej nestability. Vzhľadom na tento cieľ by EÚ mohla využiť svoju obchodnú politiku ako nástroj na podporu udržateľného rozvoja, riešenie zmeny klímy a dosiahnutie mierového hospodárskeho rastu, keďže obchodná politika je vo výlučnej právomoci EÚ, čo Európe umožňuje vystupovať jednotne, a teda „vyvážať“ európske hodnoty v oblasti ľudských a sociálnych práv, ochrany životného prostredia a politiky v oblasti klímy.

2. **Úvod**

2.1. EHSV uznáva, že nemožno poprieť neoddeliteľné prepojenie medzi zmenou klímy a globálnou stabilitou. Zvyšujúce sa teploty, extrémne poveternostné javy a nedostatok zdrojov nie sú len environmentálnymi problémami, ale aj významnými katalyzátormi konfliktov. Ak chceme chrániť mier, musíme uznať, že opatrenia v oblasti klímy sú základným prvkom bezpečnostnej politiky. Táto naliehavá situácia si vyžaduje obnovu záväzku ku globálnej diplomacii, v rámci ktorého sa odolnosť voči zmene klímy začlení do úsilia o budovanie mieru.

2.2. Vzhľadom na predchádzajúce stanoviská, najmä REX/569 ([1]) a REX/578 ([2]), by EHSV chcel nadviazať na svoje závery a odporúčania, v ktorých sa na jednej strane zdôrazňuje význam pochopenia komplexných prepojení medzi klímou a bezpečnosťou, keďže zmena klímy a zhoršovanie životného prostredia sú globálnymi výzvami, ktorých dynamika v kombinácii so zraniteľnosťou poľnohospodárstva, vôd ([3]) a infraštruktúry ovplyvňuje ľudí v mnohých krajinách. Zároveň by chcel zdôrazniť potrebu naliehavých odolných reakcií na tieto výzvy, pričom zdôrazňuje, že základným poslaním európskeho projektu je podporovať a zachovávať mier, a to je neoddeliteľne spojené so zachovaním a presadzovaním základných práv a demokracie. EHSV už tiež upozornil na škody na životnom prostredí spôsobené vojnou, ktoré zahŕňajú degradáciu ekosystémov, znečistenie ovzdušia a vôd a kontamináciu ornej pôdy a pasienkov ([4]).

2.3. Zmena klímy čoskoro dosiahne alebo prekročí niekoľko globálnych bodov zlomu, a to pokiaľ ide o: 1. zvyšovanie hladiny morí o niekoľko metrov; 2. vymieranie veľkých biomov (napríklad premena amazonského dažďového pralesa na trávne porasty); 3. zastavenie prúdenia oceánov, urýchlenie otepľovania južného oceánu (zrýchľujúci sa zánik západoatlantického pevninského ľadovca) a ochladzovanie severného Atlantiku; 4. topenie boreálneho permafrostu a masívne požiare boreálnych lesov.

2.4. V dôsledku zmeny klímy sa zvýši frekvencia, zväčší rozsah a intenzita násilných konfliktov a môže nastať nestabilita, a to takto: 1. destabilizuje sa politická situácia a vzniknú sociálne konflikty (mesto proti vidieku, usadlý spôsob života proti putovnému atď.); 2. zvýrazní sa globálna kríza hladu v dôsledku zníženia poľnohospodárskych výnosov, fragmentácie globálneho obchodu s potravinami a zvýšenia cien potravín; 3. zintenzívnia sa medzinárodné konflikty v oblasti zdrojov energie a nerastných surovín; 4. zintenzívnia sa cezhraničné spory o zdroje pitnej vody; 5. dôjde k presídľovaniu obyvateľstva; 6. zintenzívni sa extrémna chudoba, ako napríklad v konfliktom zasiahnutom regióne Sahel, vo východnom Kongu, Etiópii a Sudáne; a 7. v arktickom regióne sa rozvinie nákladná lodná doprava, ťažba a iné hospodárske činnosti, čím sa zvýši strategická súťaž a takisto môže dôjsť ku konfliktom medzi rôznymi aktérmi. Preto je dôležité zdôrazniť potrebu súdržnosti medzi členskými štátmi a susednými krajinami a partnermi EÚ, najmä s cieľom zabezpečiť kontinuitu medzi oblasťami mimo európskeho územia.

2.5. Násilné konflikty zároveň znemožňujú boj proti zmene klímy týmito piatimi spôsobmi: 1. násilné konflikty a všeobecnejšie vojenské operácie sú priamo zodpovedné za rozsiahle environmentálne škody; 2. násilné konflikty znemožňujú centrálne plánovanie a investície v troch kritických oblastiach klimatických opatrení: zmierňovanie (zavádzanie systémov výroby energie s nulovými emisiami), adaptácia (cielené investície na kompenzáciu škôd v oblasti klímy, ako je ochrana pred povodňami a suchami) a odolnosť (holistické investície do systémov varovania a do budovania kapacity ľudských systémov na nápravu strát a škôd v oblasti klímy); 3. násilné konflikty vyčerpávajú štátne príjmy, ktoré sú potrebné na kritické investície v oblasti klímy; 4. násilné konflikty znemožňujú medzištátnu spoluprácu s cieľom prekonať tzv. problém parazitovania na opatreniach v oblasti klímy. Keďže v násilných konfliktoch stoja národy proti iným národom, schopnosť dosiahnuť obojstranne prospešnú spoluprácu je narušená alebo znemožnená; 5. násilné konflikty narúšajú medzištátnu dôveru potrebnú na zavádzanie regionálnych opatrení v oblasti klímy, ako je cezhraničná spolupráca v energetike (napr. spájanie zásob energie z obnoviteľných zdrojov vo viacerých krajinách do jedného spoločného zásobníka alebo spoločné riadenie ohrozených biómov, ako sú dažďové pralesy alebo povodia, ktoré sa nachádzajú na území dvoch alebo viacerých susediacich krajín).

2.6. EHSV uznáva, že je naliehavo potrebné riešiť vzájomnú závislosť medzi zmenou klímy a mierom. Zmena klímy čoraz viac umocňuje globálnu neistotu, zhoršuje existujúcu zraniteľnosť, prispieva k nútenému vysídľovaniu a zintenzívňuje hospodársku súťaž o obmedzené zdroje. Vzhľadom na to, že riziká súvisiace s klímou sa zintenzívňujú, EÚ musí posilniť svoje diplomatické a inštitucionálne reakcie na riešenie vplyvov klímy na mier a stabilitu, najmä v novom geopolitickom poriadku. Práca EHSV v oblasti obehovej diplomacie môže doplniť ciele tohto stanoviska. Európska obranná agentúra sa napríklad už snaží interne využívať zásady obehového hospodárstva vo svojom obstarávaní (prostredníctvom inkubačného fóra pre obehové hospodárstvo v európskej obrane financovaného z programu LIFE), čo vytvára príležitosti pre konzistentné príležitosti v tejto oblasti.

([1]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Diplomacia EÚ v oblasti klímy (stanovisko z vlastnej iniciatívy) (Ú. v. EÚ C, C/2024/1575, 5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1575/oj).

([2]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu a Rade – Nový pohľad na prepojenie medzi klímou a bezpečnosťou: riešenie vplyvu zmeny klímy a zhoršovania životného prostredia na mier, bezpečnosť a obranu [JOIN(2023) 0019 final] (Ú. v. EÚ C, C/2024/2106, 26.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2106/oj).

([3]) Pokiaľ ide o problematiku vôd, pozri výzvu EHSV na dosiahnutie Európskej modrej dohody a súvisiace stanoviská: Európska modrá dohoda, EHSV.

([4]) Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Právo na zdravé životné prostredie v Európskej únii, najmä v súvislosti s vojnou na Ukrajine (stanovisko z vlastnej iniciatívy) (Ú. v. EÚ C 228, 29.6.2023, s. 10).

3. **Súvislosti**

3.1. Zmena klímy je zásadnou a naliehavou bezpečnostnou výzvou, ktorá pretvára globálnu stabilitu. Kaskádové účinky zmeny klímy zhoršujú existujúce zraniteľné miesta a vytvárajú nové bezpečnostné riziká, najmä v nestabilných regiónoch a mestských centrách.

3.2. Riešenie klimatických výziev a dodržiavanie medzinárodného poriadku založeného na pravidlách sú vzájomne prepojené priority, pričom ani jednu z nich nemožno dosiahnuť bez druhej a obe majú zásadný význam pre ochranu ľudskej a národnej bezpečnosti.

3.3. Cieľ boja proti zmene klímy je zakotvený v článku 191 ods. 1 ZFEÚ ako koncepcia, ktorá sa má podporovať vo vonkajšej činnosti Únie. V globálnej stratégii EÚ z roku 2016 sa uvádza, že zmena klímy a zhoršovanie životného prostredia vyhrocujú prípadné konflikty, a to vzhľadom na ich vplyv na dezertifikáciu, degradáciu pôdy a nedostatok vody a potravín. V stratégii sa uvádza, že klíma pôsobí ako multiplikátor hrozieb a urýchľuje nedostatok vody a potravín, pandémie a vysídľovanie ([5]).

3.4. Európska zelená dohoda ([6]) by mala zostať kľúčovou zložkou politického rámca EÚ s cieľom transformovať Úniu na moderné a konkurencieschopné hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje. Zelená dohoda nielenže obsahuje záväzok transformovať Európu na prvý uhlíkovo neutrálny kontinent do roku 2050, no jej cieľom je zároveň spojiť ciele v oblasti klímy so stratégiami rastu prosperity a bezpečnosti. V tomto komplexnom pláne sa uvádza záväzok EÚ bojovať proti zmene klímy vypracovaním komplexnej a viacúrovňovej stratégie zohľadňujúcej geopolitické, hospodárske a environmentálne faktory.

3.5. EÚ by mala využiť aj stratégiu Global Gateway a prepojiť klimatickú a geoekonomickú diplomaciu posilnením medzinárodnej spolupráce a zároveň začleniť ciele udržateľného rozvoja do svojich hlavných projektov a iniciatív. Jej hlavné projekty by sa mali zaoberať súčasne otázkami mieru, konfliktov a demokracie.

3.6. Vykonávanie plánu v oblasti zmeny klímy a obrany prispieva v rámci širšieho prepojenia medzi klímou a bezpečnosťou k všeobecnejšiemu programu EÚ, najmä k záverom Rady o diplomacii v oblasti klímy z januára 2020 ([7]).

3.7. V marci 2022 Rada EÚ prijala Strategický kompas ([8]), ktorý následne schválili lídri EÚ. Kompas je určený na vytvorenie spoločnej strategickej vízie týkajúcej sa bezpečnostných výziev vrátane klímy a na premietnutie tejto vízie do budúcich postupov a výstupov.

3.8. Napriek stále opakovaným argumentom, že politika v oblasti klímy je teraz bezpečnostnou politikou sa však EÚ ešte viac stiahla a odklonila od dosiahnutia celkovej ekologickej bezpečnosti. Širšia klimatická geopolitická zložka politiky EÚ je v kontexte tak zásadnej zmeny až nezvyčajne neaktívna. Nedošlo k žiadnemu významnému pokroku a v niektorých ohľadoch je klimatická geopolitika nahrádzaná inými geopolitickými taktikami a návratom k tradičnejšej bezpečnosti. Táto situácia je spôsobená geoekonomickými aj politickými záujmami.

4. **Pripomienky**

EÚ musí naliehavo zaujať vedúcu pozíciu

4.1. EHSV si uvedomuje, že silnejúce autoritárstvo, protekcionizmus a nacionalizmus môžu oslabiť medzinárodnú spoluprácu pri riešení bezpečnostných rizík spôsobených zmenou klímy. Žijeme v ére, keď je prepojenie medzi politikou v oblasti klímy a bezpečnostnou politikou čoraz dôležitejšie, ale prepojenie medzi zosúladenými opatreniami a globálnym chápaním je čoraz fragmentovanejšie a nemožno ho považovať za samozrejmosť.

([5]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/global-strategy-european-unions-foreign-and-security-policy_en.
([6]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk.
([7]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-climate-change-and-defence-roadmap_en.
([8]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-1_en.

4.2. EHSV sa domnieva, že či už ide o obranu, obchod, klímu alebo diplomaciu, Európa čelí obrovskej výzve ako dosiahnuť pozíciu odolného, autonómneho aktéra na globálnej scéne. Keďže klimatická agenda v USA ustupuje do úzadia, Európa sa musí proaktívne pripraviť na svet, v ktorom nemôže považovať súlad s USA za samozrejmosť.

4.3. EHSV je pevne presvedčený, že vzhľadom na to, že USA ustúpili od medzinárodných opatrení a záväzkov v oblasti klímy, EÚ sa musí snažiť získať prostriedky, aby vyplnila vzniknutý priestor, ale aj posilniť spojenectvá, ktoré ochránia politiky v oblasti klímy pred geopolitickými turbulenciami. Teraz nastal čas na obnovenie globálnej diplomacie. Svet si nemôže dovoliť riešiť zmenu klímy a konflikty ako izolované problémy. Udržateľná a mierová budúcnosť závisí od našej schopnosti prepojiť tieto oblasti a zaviesť integrované riešenia, ktoré podporia environmentálnu aj geopolitickú stabilitu.

4.4. EÚ by mala zohrávať kľúčovú úlohu pri podpore tejto transformácie a zabezpečiť, aby opatrenia v oblasti klímy už neboli oddelené od budovania mieru, ale aby sa považovali za jeho základnú zložku. EÚ by mala v rámci rozvoja svojej zahraničnej politiky zohľadniť vzájomnú prepojenosť globálnych výziev, najmä prepojenia medzi zhoršovaním životného prostredia a konfliktmi. Naliehavosť tejto výzvy nemožno podceniť. Keďže bezpečnostné hrozby súvisiace s klímou sa zintenzívňujú, diplomacia sa musí vyvíjať tak, aby zohľadnila túto novú realitu.

4.5. EHSV navrhuje, aby si EÚ zachovala pozíciu dôveryhodného partnera v boji proti zmene klímy, pričom zdôrazňuje, že musí prevziať vedúcu úlohu a slúžiť ako multiplikátor hodnôt, a to napríklad prostredníctvom investícií do širších cieľov udržateľného rozvoja (dobrá správa vecí verejných, živobytie, potravinová bezpečnosť, bezpečné mestá). Humanitárne úsilie zohľadňujúce klímu a bezpečnosť musí zahŕňať miestne organizácie, mládežnícke organizácie a občiansku spoločnosť. Zásadný význam má inkluzívne, diverzifikované a na dôkazoch založené prijímanie rozhodnutí v oblasti zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, ako aj znižovanie rizika katastrof a reakcia na ne a energetická a hospodárska bezpečnosť.

4.6. EHSV žiada EÚ, aby prekonala vnútornú fragmentáciu a podnikla odvážne kroky smerom k strategickej autonómii. Táto strategická autonómia sa však musí premietnuť do operatívnych spôsobilostí, konkrétnych politík a koordinovaných opatrení medzi členskými štátmi. Bez hmatateľného pokroku v oblasti obrany, energetickej nezávislosti a hospodárskej odolnosti hrozí, že EÚ bude zaostávať vo svete, ktorý je čoraz viac ovplyvňovaný mocenskými bojmi a jednostrannými rozhodnutiami.

4.7. Prechod na zelenú energiu je nevyhnutný najmä pre geopolitickú stabilitu, sebestačnosť a budovanie mieru. Zatiaľ čo jednotlivé štáty musia podporovať vyšší stupeň hospodárskej spolupráce medzi regiónmi, a to so zameraním na transformáciu globálneho energetického systému, Európa musí zároveň investovať do domácej kapacity obnoviteľných zdrojov energie s cieľom posilniť energetickú decentralizáciu a sebestačnosť. Tento dvojaký prístup znižuje globálne emisie a zároveň zaisťuje vzájomnú dôveru, znižuje závislosť od fosílnych palív a zmierňuje riziko konfliktu.

4.8. EÚ by mala vypracovať stratégiu pre opatrenia v oblasti klímy spočívajúcu na troch pilieroch. V prvom rade by sa v nej mali stanoviť národné a celoúnijné plány na dosiahnutie cieľov Európskej zelenej dohody v oblasti dekarbonizácie, zachovania biodiverzity, ochrany využívania pôdy, obehového hospodárstva a ďalších opatrení. Súčasná hospodárska stagnácia v Európe nie je dôvodom na oneskorenie, ale skôr dôvodom na posilnenie opatrení. Investície do opatrení v oblasti klímy sa budú zaoberať nielen environmentálnymi otázkami, ale budú pôsobiť aj ako hospodársky stimul a cesta ku globálnej konkurencieschopnosti Európy v oblasti zelených a digitálnych technológií.

4.9. EÚ by spolu s inými významnými krajinami a regiónmi mala byť lídrom v diplomacii v oblasti Zelenej dohody/cieľov udržateľného rozvoja (Lafortune a kol. 2024 ([9])), pričom by v nej Európa využila výsledky dosiahnuté v rámci Európskej zelenej dohody, aby iným regiónom v rozvojovom svete pomohla pri prijímaní podobných prístupov. Mali by sem patriť bilaterálne iniciatívy medzi EÚ a Čínou, EÚ a AÚ, EÚ a Indiou, EÚ a združením ASEAN a EÚ a CELAC (Latinská Amerika), ako aj inými partnermi z globálneho Juhu.

4.10. EÚ by mala investovať do multilateralizmu a naďalej na celosvetovej úrovni iniciovať výzvu na prijatie opatrení v oblasti klímy, najmä vzhľadom na odstúpenie Spojených štátov od akejkoľvek primeranej zodpovednosti v tejto otázke. Európa by sa mala ujať vedenia a na Valnom zhromaždení OSN a v Bezpečnostnej rade OSN, ako aj na zasadnutiach COP UNFCCC, CBD a UNCCD vyzvať na urýchlené prijatie opatrení.

([9]) Lafortune, Guillaume, Grayson Fuller, Adolf Kloke-Lesch, Phoebe Koundouri a Angelo Riccaboni (2024), *European Elections, Europe's Future and the Sustainable Development Goals/Europe Sustainable Development Report 2023/24* (Európske voľby, budúcnosť Európy a ciele udržateľného rozvoja – Správa o udržateľnom rozvoji Európy 2023 – 2024), správa SDSN Europe, https://www.tara.tcd.ie/handle/2262/104407.

4.11. Pokiaľ ide o proces UNFCCC, dokončenie súboru parížskych pravidiel možno pripísať účinnosti globálnej diplomacie v oblasti klímy. Vo fáze nasledujúcej po rokovaniach, v ktorej môžu nové formy pluralizmu, spojenectiev a dvojstranných partnerstiev nanovo vymedziť multilateralizmus, bude **úloha občianskej spoločnosti čoraz rozhodujúcejšia**. Aktéri občianskej spoločnosti budú mať zásadný význam pri smerovaní a zavádzaní dohôd o klíme do praxe prostredníctvom trvalej diplomatickej angažovanosti v teréne.

4.12. Obnovená diplomatická stratégia EÚ musí spočívať na troch hlavných zásadách.

4.12.1. Začlenenie aspektov klímy do predchádzania konfliktom: klimatická bezpečnosť sa musí stať ústredným pilierom úsilia o budovanie mieru. EÚ by spolu s medzinárodnými organizáciami a vládami mala začleniť posudzovanie environmentálnych rizík do svojich diplomatických stratégií, čím sa zabezpečí proaktívne riešenie napätia súvisiaceho so zdrojmi.

4.12.2. Európska únia, Organizácia Spojených národov a ďalší globálni aktéri musia vytvoriť silnejšie spojenectvá, pre ktoré je odolnosť proti zmene klímy aj riešenie konfliktov prioritou. Regionálne partnerstvá a spolupráca na miestnej úrovni môžu posilniť stratégie pre adaptáciu na zmenu klímy, ktorými sa zmierňuje nestabilita.

4.12.3. Investovanie do ekologického rozvoja ako mierového mechanizmu: vhodné hospodárske politiky, ktoré podporujú energiu z obnoviteľných zdrojov, obnovu lesa a poľnohospodárstvo šetrné ku klíme, môžu v zraniteľných regiónoch pôsobiť ako stabilizačná sila. Tým, že sa komunitám poskytne udržateľné živobytie, sa môže znížiť pravdepodobnosť konfliktov v súvislosti s prístupom k zdrojom.

V Bruseli 17. júla 2025

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Oliver RÖPKE